

STANOWISKO
RADY MIASTA BIAŁYSTOK
z dnia 24 listopada 2025 roku

w sprawie ustanowienia roku 2026

Rokiem Jadwigi Klimkiewiczowej, Nory Ney oraz Alberta Sabina

W roku 2026 przypada 150. rocznica urodzin Jadwigi Klimkiewiczowej - jednej z najważniejszych postaci w historii społeczno-samorządowej Białegostoku, pierwszej radnej miejskiej, nazywanej przez współczesnych „Matką Miasta”.

Jadwiga Klimkiewiczowa od początku II Rzeczypospolitej aktywnie uczestniczyła w odbudowie Białegostoku. Jako członkini Tymczasowego Komitetu Miejskiego oraz pierwszej Rady Miejskiej współtworzyła fundamenty administracji, szkolnictwa, opieki społecznej oraz życia obywatelskiego. Walczyła o udział kobiet w życiu publicznym, podkreślając: „Kobieta to serce, bez którego społeczeństwo egzystować nie może.”

W swojej działalności społecznej i charytatywnej wspierała najuboższych, współtworzyła lokalne stowarzyszenia oraz animowała życie kulturalne miasta. Prowadząc księgarnię w centrum Białegostoku, stała się symbolem obywatelskiej odpowiedzialności i budowania polskiej tożsamości w odradzającym się mieście. W czasie drugiej wojny światowej Klimkiewiczowa przeszła przez obozy w Auschwitz i Majdanku. Zmarła w Białymstoku w 1952 r.

W roku 2026 przypada także 120. rocznica urodzin Nory Ney - gwiazdy polskiego kina międzywojennego związanej z Białymstokiem. Nora Ney, a właściwie Sonia Nejman urodziła się 25 maja 1906 roku w Wasilkowie, w rodzinie żydowskiej. Dzieciństwo spędziła w Azerbejdżanie, a młodość w Białymstoku, dokąd wróciła z rodziną po emigracji. W 1925 roku zdała maturę w renomowanym prywatnym gimnazjum Dawida Druskina mieszczącym się przy ul. Szlacheckiej 4 w Białymstoku, a następnie rozpoczęła naukę w Instytucie Filmowym Wiktora Biegańskiego w Warszawie. Wkrótce potem rozpoczęła błyskotliwą karierę aktorską. Zadebiutowała w 1926 roku w filmie „Gorączka złota”, a do 1939 roku zagrała w dwunastu produkcjach. Początkowo występowała w filmach niemych, jednak doskonale odnalazła się również w kinie dźwiękowym. Zagrała główną rolę kobiecą w pierwszym, w pełni udźwiękowionym polskim obrazie kręconym w autentycznych plenerach w Algierii - filmie pod tytułem „Głos pustyni”. Była gwiazdą kochaną przez widzów i rozchwytywaną, brylowała na salonach w istic hollywoodzki stylu. W 1933 roku Nora Ney w plebiscycie polskiej publiczności ogłoszonym na łamach pisma „Kino” została uznana „Królową Ekranu”. Przedwojenny Białystok także kochał Norę Ney. Na premierach jej filmów gromadziły się tłumy, które w nieskończoność biły brawo i obsypywały Norę kwiatami. Karierę aktorki przerwał wybuch II wojny światowej. Udało jej się uciec z trzyletnią córką Joanną na wschód, dzięki temu przeżyły wojnę i wróciły do Polski. W 1946 roku Nora Ney zdecydowała się na emigrację do Stanów Zjednoczonych. Nie wróciła do aktorstwa. Zmarła 21 lutego 2003 roku w Encinitas w Kalifornii, w wieku 96 lat.

W 2026 roku przypada również 120. rocznica urodzin Alberta Sabina - światowej sławy naukowca i lekarza, który wynalazł doustną szczepionkę przeciwko polio.

Albert Sabin urodził się w Białymstoku 26 sierpnia w 1906 roku w rodzinie Jakuba i Tilli Sapersteinów. W 1921 cała rodzina wyemigrowała do Stanów Zjednoczonych w poszukiwaniu lepszego życia. I tam Albert Sabin zdobył wykształcenie na Uniwersytecie w Nowym Jorku, a w 1931 - dyplom lekarza. Jako 24-latek zmienił nazwisko na Sabin i uzyskał obywatelstwo amerykańskie. Jego naukowe zainteresowania związane były z wirusem polio, który wywoływał epidemie choroby Heinego-Medina odbierającej życie i zdrowie ludziom na całym świecie. Doktor Sabin udowodnił, że wirus rozwija się nie tylko w tkance nerwowej, ale także w jelicie cienkim, a do zakażenia dochodzi drogą pokarmową. W roku 1941 Albert Sabin został powołany do Zarządu Epidemiologicznego Armii USA, brał udział w opracowywaniu szczepionek przeciw gorączce denga, japońskiemu zapaleniu mózgu. Po zakończeniu II wojny światowej Albert Sabin wrócił do prac nad wirusem polio. W 1954 r. rozpoczął testy doustnej szczepionki na polio. Kolejne lata przyniosły szerokie badania nad skutecznością szczepionki, m.in. w Polsce. Preparat okazał się niezwykle skuteczny, a przede wszystkim bardzo łatwy w podawaniu. Odkrycie Alberta Sabina mogło mu przynieść fortunę, jednak on sam podjął decyzję, że nie opatentuje szczepionki, umożliwiając do niej dostęp wszystkim potrzebującym. Albert Sabin, o którym encyklopedia Britannica pisze Polish American physician and microbiologist, zmarł w Waszyngtonie w 1993 r. Upamiętnia go Sabin Vaccin Institute w USA.

W uznaniu dokonań Jadwigi Klimkiewiczowej dla rozwoju Białegostoku, zasług Nory Ney dla polskiej kinematografii oraz osiągnięć Alberta Sabina dla nauki i opieki zdrowotnej

Rada Miasta Białystok ogłasza rok 2026

Rokiem Jadwigi Klimkiewiczowej, Nory Ney i Alberta Sabina.

PRZEWODNICZĄCA RADY

Katarzyna Jamróz